

Політична культура та ідеологія

УДК 070.1:659.3(477)

DOI <https://doi.org/10.5281/zenodo.18679394>

Новітні методики моделювання та реалізації змісту журналістської освіти за кращими світовими тенденціями (на прикладі Хабу медіа мобільності)

Петрів Тарас Іванович,

к.філол.наук., доцент,

Науково – навчальний інститут журналістики Київського національного

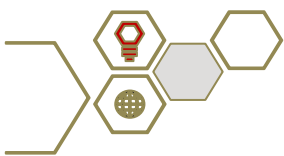
університету імені Тараса Шевченка,

м. Київ, Україна, <https://orcid.org/0009-0003-3272-6658>

Прийнято: 12.02.2025 | Опубліковано: 28.02.2025

Анотація. Стаття присвячена аналізу інноваційних підходів до формування змісту журналістської освіти в Україні через призму діяльності Хабу медіа мобільності. Дослідження має на меті теоретично обґрунтувати та практично продемонструвати ефективність моделі інтенсивного практичного занурення як засобу адаптації майбутніх медійників до викликів цифрової епохи та умов воєнного стану.

Наукова новизна роботи полягає у системному обґрунтуванні моделі «Wartime Media Mobility Hub» як ефективного інструменту дуальної освіти. Вперше визначено алгоритм поєднання імерсивного навчання з безпековими модулями (тактична медицина, цифрова гігієна) у межах неформальної освіти. Удосконалено методику моделювання симулятивного

редакційного середовища, що базується на пріоритетності технологій МОЮ та менторському супроводі. Доведено, що мережева взаємодія учасників із різних регіонів трансформує роль викладача у фасилітатора та сприяє формуванню єдиного етичного поля.

Застосовано комплекс методів: системний аналіз освітніх програм, моделювання виробничих циклів та порівняння вітчизняних практик із стандартами DW Akademie. Досвід Хабу підтверджує необхідність зміщення акцентів із академічного теоретизму на практико-орієнтоване моделювання. Запропонована модель рекомендована для імплементації у навчальні плани закладів вищої освіти для подолання розриву між теорією та медійною практикою.

Ключові слова: журналістська освіта, наукова новизна, Хаб медіа мобільності, медіаконвергенція, імерсивне навчання, дуальна освіта, менторство, мобільна журналістика, безпека журналістів.

Modern Methodologies for Modeling and Implementing the Content of Journalistic Education Following Global Trends (Case Study of the Media Mobility Hub)

Taras Petriv,

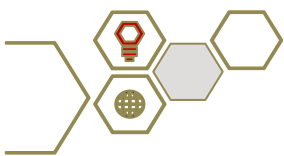
Ph.D. in Philology, Associate Professor

Scientific and Educational Institute of Journalism

Taras Shevchenko National University of Kyiv

Kyiv, Ukraine, <https://orcid.org/0009-0003-3272-6658>

Abstract. The article analyzes innovative approaches to shaping the content of journalistic education in Ukraine through the lens of the "Media Mobility Hub." The study aims to provide a theoretical framework and demonstrate the practical

effectiveness of the intensive practical immersion model as a tool for adapting future media professionals to the challenges of the digital era and wartime conditions.

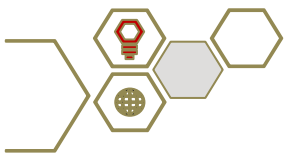
Scientific novelty: The research systemically substantiates the "Wartime Media Mobility Hub" as an efficient model of dual education. For the first time, the study defines an algorithm for integrating immersive learning with safety modules (tactical medicine, digital hygiene) within non-formal education. The methodology for modeling a simulated newsroom environment, based on the priority of MOJO technologies and mentoring, has been enhanced. The findings establish that networking among participants from different regions transforms the teacher's role into a facilitator and fosters a unified ethical framework.

The study employs a set of methods: systematic analysis of educational programs, modeling of production cycles, and a comparative analysis of Ukrainian practices against DW Akademie standards. The Hub's experience confirms the necessity of shifting the focus from academic theorizing to practice-oriented modeling. The proposed model is recommended for implementation into university curricula as an effective instrument for bridging the gap between educational theory and media practice.

Keywords: journalistic education, scientific novelty, Media Mobility Hub, media convergence, immersive learning, dual education, mentoring, mobile journalism (MOJO), journalists' safety.

Постановка проблеми

У контексті глобальної цифровізації та турбулентності медіасередовища традиційна система журналістської освіти стикається з критичним викликом – стрімким моральним застаріванням теоретичних моделей підготовки фахівців. Центральна проблема полягає у зростанні дисонансу між академічними результатами навчання у закладах вищої освіти та динамічними компетенціями, яких вимагає сучасний конвергентний медіаринок.

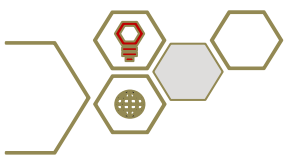
Згідно з актуальними світовими тенденціями, зафіксованими у звітах Reuters Institute for the Study of Journalism та програмах UNESCO з журналістської освіти, класичні лекційні формати втрачають ефективність у підготовці «універсального журналіста». В українському контексті ця проблема загострюється через необхідність миттєвої адаптації медійників до роботи в умовах воєнного стану, де на перший план виходять не лише творчі навички, а й безпекова грамотність, стресостійкість та етична лабільність.

Незважаючи на численні теоретичні дослідження дуальної освіти, механізми реальної інтеграції студентів у високотехнологічні редакційні цикли без відриву від освітнього процесу залишаються недостатньо вивченими. Існує нагальна потреба у розробці та теоретичному обґрунтуванні адаптивних моделей медіаосвіти, які б поєднували інтенсивну мобільність, менторство та імерсивні технології.

Проект Хаб медіа мобільності (реалізований «Фундацією Суспільність») виступає репрезентативним майданчиком для апробації таких методик. Проте, науковий опис та систематизація цього досвіду як цілісної педагогічної системи досі не були предметом комплексного аналізу. Це зумовлює необхідність дослідження методів моделювання змісту журналістської освіти, які б не лише копіювали західні стандарти (DW Akademie, BBC Academy), а й враховували унікальний український досвід антикризового медіаменеджменту. Наукова новизна роботи полягає у системному обґрунтуванні моделі «Wartime Media Mobility Hub» як ефективного інструменту дуальної освіти.

Аналіз останніх досліджень і публікацій

Теоретичний фундамент модернізації журналістської освіти закладено у працях як українських, так і закордонних дослідників. Питання трансформації журналістських компетенцій у цифрову епоху ґрунтовно висвітлені у звітах Reuters Institute [2], де наголошується на пріоритетності мультимедійності.

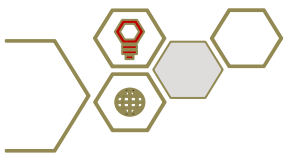
Проблеми адаптації освітніх програм до вимог ринку праці та концепцію дуального навчання в медіасфері досліджували В.Іванов та О.Волошенюк [5], підкреслюючи критичну роль медіаграмотності.

Питання імерсивного навчання та моделювання редакційного середовища в освітньому процесі розглядаються у працях Н.Габор та М.Житарюка [1], які акцентують увагу на необхідності подолання академічного теоретизму. Безпековий аспект журналістської діяльності, що став домінуючим у змісті навчання Хабу медіа мобільності, корелює з методичними розробками І.Пенчука [8] та міжнародними стандартами UNESCO [4], що стосуються захисту журналістів у зонах конфлікту.

Методологічні засади мобільної журналістики (МОЖО) як інструменту професійної мобільності викладені в роботах Б.Гілла [14] та адаптовані до українського контексту фахівцями «Фундації Суспільність» у межах реалізації проєктів Хабу [11]. Водночас, концепція «медіа мобільності» як форми інтенсивної професійної соціалізації студентів-медійників залишається відносно новим об'єктом для української педагогіки вищої школи.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми

Попри наявність ґрунтовних розробок, поза увагою дослідників залишається низка аспектів, зумовлених динамікою воєнного часу. По-перше, недостатньо вивченим є механізм швидкої дескрипції та імплементації досвіду практикуючих воєнних кореспондентів у короткострокові освітні модулі (такі як «Wartime Media Mobility Hub» [12]). По-друге, потребує наукового осмислення методика менторського супроводу в умовах конвергентних редакцій, де роль наставника поєднується з виконанням оперативних редакційних завдань. По-третє, існує наукова лакуна в дослідженні впливу горизонтальних зв'язків («мережевої мобільності» [18]) між студентами з різних регіонів на формування національної стійкості медіапростору. Ці чинники зумовлюють необхідність комплексного аналізу досвіду Хабу медіа

мобільності як цілісної моделі реалізації сучасного змісту журналістської освіти.

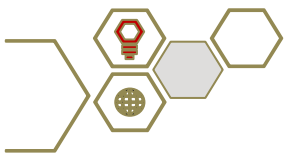
Формулювання цілей статті

Враховуючи виявлену суперечність між академічними стандартами підготовки та реальними запитами сучасного конвергентного медіаринку в умовах воєнної агресії, основною метою статті є наукове обґрунтування та систематизація новітніх методик моделювання змісту журналістської освіти на прикладі досвіду «Хабу медіа мобільності».

Для досягнення поставленої мети визначено та розв'язано такі завдання:

1. Проаналізувати складники моделі імерсивного навчання, що застосовується в межах проєкту, та визначити механізми інтеграції студентів у реальний редакційний цикл провідних українських медіа.
2. Дослідити адаптивні трансформації змісту навчання у форматі «Wartime Media Mobility Hub», зокрема впровадження безпекових та етико-психологічних модулів як відповіді на виклики війни.
3. Охарактеризувати методику менторського супроводу та неформальної професійної соціалізації («медіаланчі», дискусійні платформи) як інструменту формування професійної ідентичності майбутніх журналістів.
4. Дослідити роль мережевої взаємодії та мобільності у подоланні регіональної ізоляції журналістських шкіл та формуванні єдиного інформаційного та етичного поля.

Об'єктом дослідження є процес професійної підготовки майбутніх журналістів у позаакадемічному освітньому просторі, а предметом – сукупність інноваційних методів і форм реалізації змісту навчання, що забезпечують формування висококомпетентного та стійкого медіафахівця.

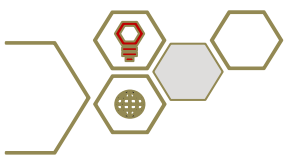
Виклад основного матеріалу дослідження

Реалізація змісту журналістської освіти в межах функціонування «Хабу медіа мобільності» ґрунтується на концептуальному синтезі теорії експертного менторства та моделі імерсивного навчання. Замість традиційних лінійних методів передачі знань, проєкт пропонує динамічну систему професійної трансформації, яка відповідає глобальній тенденції «Teaching Hospital Model». Ця парадигма передбачає повну інтеграцію суб'єкта навчання в реальне виробниче середовище, де освітній контент засвоюється не через теоретичну рефлексію, а шляхом безпосередньої участі в редакційній діяльності провідних конвергентних медіацентрів.

У дослідженні застосовано комплекс методів: системний аналіз освітніх програм, моделювання виробничих циклів та порівняння вітчизняних практик із стандартами DW Akademie. Досвід Хабу підтверджує необхідність зміщення акцентів із академічного теоретизму на практико-орієнтоване моделювання.

Центральним елементом методики моделювання змісту є адаптація до умов високої невизначеності. Впровадження ініціативи «Wartime Media Mobility Hub» продемонструвало ефективність адаптивного навчання, де безпековий компонент та етична стійкість інтегровані в кожен етап підготовки. На відміну від стандартних західних програм, де журналістика конфліктів вивчається як окрема спеціалізація, українська модель передбачає наскрізну присутність безпекових модулів - від цифрової гігієни до тактичної медицини. Такий підхід корелює з концепцією травма-інформованої журналістики, розробленою Dart Center for Journalism and Trauma, проте адаптує її до умов тривалого та інтенсивного воєнного конфлікту.

Важливим вектором інноваційності є технологічна універсалізація медійника через опанування МОЮ-технологій (мобільної журналістики). У контексті Хабу смартфон розглядається не просто як засіб зв'язку, а як повноцінна мобільна студія, що дозволяє реалізувати повний цикл створення

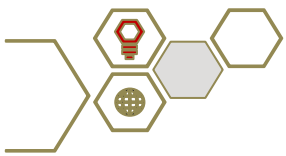
мультимедійного продукту. Це відповідає світовому тренду на децентралізацію медіавиробництва та зростання попиту на кросплатформний сторітелінг, орієнтований на диджитал-когнітивні особливості сучасної аудиторії.

Особливого значення набуває методика горизонтальної соціалізації, що реалізується через неформальні дискусійні платформи. Формат взаємодії між досвідченими редакторами та інтернами базується на засадах критичної педагогіки, де ключовим результатом є не лише набуття технічних навичок, а й формування ціннісної орієнтації та професійної етики. Це створює надійний базис для протидії дезінформаційним кампаніям та маніпулятивним технологіям, що є критично важливим для збереження демократичних стандартів медіа.

Перспективне моделювання змісту медіаосвіти вимагає врахування низки футурологічних трендів. Першим і найбільш вагомим є інтеграція штучного інтелекту (Generative AI) в редакційні процеси. Майбутні освітні модулі Хабу мають фокусуватися на етичному використанні AI-інструментів для обробки великих масивів даних (data journalism), автоматизації рутинних процесів та створенні персоналізованого контенту, зберігаючи при цьому антропоцентричність журналістики.

Другим трендом є перехід до мікроосвіти (micro-learning) та концепції lifelong learning. В умовах прискорення інформаційного циклу довготривалі академічні програми поступатимуться коротким, інтенсивним та вузькоспеціалізованим навчальним трекам, що дозволяють медійнику миттєво набувати компетенцій у відповідь на нові виклики (наприклад, кризова комунікація в умовах кібератак чи висвітлення екологічних катастроф).

Третій тренд полягає у зростанні ролі конструктивної журналістики (Solutions Journalism). Майбутній зміст навчання в Хабі має орієнтувати студентів не лише на фіксацію проблем, а й на пошук шляхів їх вирішення та

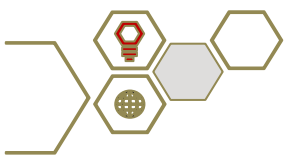
підтримку соціальної згуртованості. Це вимагатиме розвитку навичок системного аналізу та глибокої експертизи, що виводить журналістику за межі простої ретрансляції подій.

Насамкінець, медіа мобільність у майбутньому трансформується у віртуальну та гібридну мобільність, де використання VR/AR-технологій дозволить студентам моделювати присутність у будь-якій редакції світу або на місці події, забезпечуючи глобальний обмін досвідом без фізичних обмежень. Отже, Хаб медіа мобільності вже сьогодні закладає фундамент для створення екосистеми безперервного професійного розвитку, яка здатна не лише реагувати на поточні виклики, а й випереджати запити майбутнього.

Висновки та перспективи

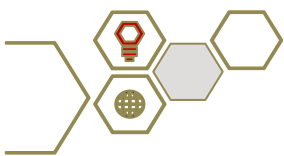
Проведене дослідження дозволяє стверджувати, що «Хаб медіа мобільності» є успішним прикладом імплементації моделі випереджального навчання, яка відповідає сучасним міжнародним стандартам [10]. Аналіз засвідчив, що поєднання імерсивних методик із фокусом на безпекову складову дозволяє ефективно долати розрив між академічною теорією та динамічними запитами медіаринку [1]. Доведено, що методика «Teaching Hospital Model», адаптована до українських реалій, забезпечує високий рівень професійної соціалізації майбутніх медійників [16].

Встановлено, що ключовими векторами трансформації змісту освіти в Хабі є технологічна універсализація на базі МОЮ-технологій та поглиблення етико-психологічної підготовки для роботи з травмованими аудиторіями [20]. Це корелює з глобальними трендами розвитку галузі, де на перший план виходять здатність до етичної рефлексії та критичного мислення [19]. Перспективи подальших розвідок полягають у дослідженні впливу генеративного штучного інтелекту на трансформацію журналістських стандартів [6] та масштабуванні українського досвіду «журналістики стійкості» у світовий академічний простір [18].

Список використаних джерел

1. Габор Н., Житарюк М. Нові медіа та журналістська освіта: виклики конвергенції. *Вісник Львівського університету. Серія Журналістика*. 2021. Вип. 50. С. 12–18.
2. Зернецька О. В. *Глобальна комунікація та журналістська освіта*. Київ : Наукова думка, 2019. 240 с.
3. Іванов В., Волошенюк О., Кулаков А. *Медіаосвіта та медіаграмотність*. Київ : ЦВП, 2020. 350 с.
4. Кузнецова О. Д. *Журналістська етика та професійні стандарти*. Львів : ПАІС, 2020. 200 с.
5. Різун В. В. *Теорія масової комунікації*. Київ : Видавничий центр «Просвіта», 2021. 400 с.
6. Фундація «Суспільність». *Хаб медіа мобільності: посібник для інтернів*. Київ, 2023. 45 с.
7. *Wartime Media Mobility Hub: досвід підготовки журналістів в умовах війни*. Фундація «Суспільність». URL: <https://souspilnist.org> (дата звернення: 10.05.2024).
8. Шкляр В. І. *Мас-медіа та виклики сучасності*. Київ : Грамота, 2018. 190 с.
9. Castells M. *The Network Society: A Cross-cultural Perspective*. Edward Elgar Pub, 2017. 464 p.
10. Deuze M. *Media Work*. Cambridge : Polity Press, 2017. 280 p.
11. Goodman J. R., Steyn E. Journalism Education in the 21st Century: Global Perspectives. *Journalism & Mass Communication Educator*. 2017. Vol. 72, Issue 4. P. 385–395.
12. Hill B. *Mobile Journalism (MOJO): Best Practices for Newsrooms*. London : Routledge, 2020. 180 p.

13. *Journalism, 'Fake News' & Disinformation: Handbook for Journalism Education and Training* / ed. by Ch. Ireton, J. Posetti. Paris : UNESCO Publishing, 2018. 128 p.
14. Kovach B., Rosenstiel T. *The Elements of Journalism: What Newspeople Should Know and the Public Should Expect*. Crown, 2021. 352 p.
15. McNair B. *The Sociology of Journalism*. London : Arnold, 2018. 210 p.
16. Newman N. *Digital News Report 2023*. Reuters Institute for the Study of Journalism. Oxford University Press, 2023. 160 p.
17. Newton E. The Teaching Hospital Model: Why It Matters for Journalism Education. *Knight Foundation Reports*. 2018. URL: <https://knightfoundation.org> (дата звернення: 02.02.2024).
18. Quinn S. *Convergent Journalism: An Introduction*. London : Focal Press, 2019. 256 p.
19. *Trauma-Informed Journalism: A Guide for Education*. Dart Center for Journalism and Trauma. Columbia University Graduate School of Journalism, 2022. URL: <https://dartcenter.org> (дата звернення: 15.04.2024).
20. Zelizer B. *What Journalism Could Be*. New York : Polity Press, 2017. 250 p.